

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 943/2022
09.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из Републике Хрватске, ..., чији је пуномоћник Верољуб Ђукић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4406/21 од 08.09.2021. године, у седници већа одржаној дана 09.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4406/21 од 08.09.2021. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4406/21 од 08.09.2021. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 2786/20 од 27.04.2021. године, којом је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених физичких и душевних болова услед повреде права личности, мучења, нечовечног и понижавајућег поступања, услед неоснованог лишења слободе, исплати износ од 9.000.720,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до коначне исплате, а тужилац је обавезан да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 30.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију у којој је навео да пресуду другостепеног суда побија из свих законских разлога прописаних чланом 407. ЗПП, а нарочито због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде нема битних повреда из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се конкретно не указује на друге повреде поступка из члана 407. став 1. ЗПП.

Према чињеничном утврђењу побјане пресуде следи да је тужиоцу решењем Министарства одбране Републике Хрватске од 25.04.1994. године признато својство ратног војног инвалида VII групе са 50% инвалидитета трајно, а по основу оштећења организма услед болести задобијене у саставу оружаних снага Републике Хрватске. Према чињеничним тврдњама у тужби од 03.12.2020. године, тужилац је у време грађанског рата у Хрватској, у току 1991. године био припадник резервног састава Збора народне гарде и након оружаног сукоба на територији Републике Хрватске, тада у саставу СФРЈ, између тадашње ЈНА, територијалне одбране у саставу ЈНА и милиције тадашње САО Крајине, са једне стране и резервног састава Збора народне гарде хрватске војске, са друге стране, тужилац је 18. новембра 1991. године лишен слободе од стране Војне полиције тадашње ЈНА у Вуковару. Следећег дана пребачен је у затвор у Сремску Митровицу, где је по тврдњама тужиоца био изложен тортури и понижаван. Размењен је дана 14.08.1992. године. Правни основ накнаде нематеријалне штете због претрпљених физичких и душевних болова услед повреде слободе права личности услед неоснованог лишења слободе засновао је на чињеници да је тужена Република Србија правни следбеник Савезне Републике Југославије и да одговара за сву штету, па и штету насталу противправним лишењем слободе и изложеној тешкој тортури, што представља ратни злочин чије гоњење не застарева.

Побијаном пресудом је правноснажно одбијен тужбени захтев са оценом да је приговор застарелости потраживања тужиоца у овој парници основан. Закључак нижестепених судова је да су у конкретном случају истекли рокови из члана 376. Закона о облигационим односима, у којима се од одговорног лица може захтевати накнада штете, а да се рокови застарелости предвиђени чланом 377. истог Закона, у погледу штете проузроковане кривичним делом, не могу применити, јер тужилац није доставио доказе да је евентуална штета настала извршењем кривичног дела.

Разлози ревизије којима се указује на погрешну примену материјалног права нису основани.

Законом о облигационим односима прописано је да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило, а у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од кад је штета настала (члан 376. ст. 1. и 2); кад је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости, захтев за накнаду штете према одговорном лицу застарева кад истакне време одређено за застарелост кривичног гоњења (члан 377. став 1).

Полазећи од садржине наведених законских одредби у контексту утврђеног чињеничног стања, Врховни касациони суд је нашао да је правилан закључак нижестепених судова да је потраживање тужиоца из постављеног тужбеног захтева, застарело. Осим чињеница у вези са његовим боравком у затвору у Сремској Митровици, на које околности је и предлагао извођење одређених доказа, тужилац до окончања поступка пред првостепеним судом није предлагао, нити пружио доказе својих навода да је претрпео штету која је последица извршења кривичног дела и то ратног злочина, у односу на које кривично гоњење и извршење казне, не застарева.

Оцењујући наводе ревизије, Врховни касациони суд прихвата правилност става ревидента да примена привилегованог рока застарелости из члана 377. ЗОО није ограничена само на случај када је правноснажном пресудом утврђено постојање

кривичног дела и окривљени оглашен кривим за кривично дело. У ситуацији постојања процесних сметњи због којих је било апсолутно немогуће да се против учиниоца кривичног дела поступак покрене и оконча, па и у случају када је учинилац штете умро, парнични суд је у таквом случају овлашћен да утврди као претходно питање да ли је штета проузрокована таквом радњом која у себи садржи елементе кривичног дела, јер кривично дело може да постоји и када је кривични поступак изостао. При томе, деловање парничног суда није усмерено на утврђивање кривичне одговорности (која се може утврдити само у кривичном поступку), већ да би евентуално применио посебна правила о застарелости захтева за накнаду штете из члана 377. ЗОО. Међутим, у конкретном случају наведене чињенице нису утврђене, јер тужилац на коме је терет доказивања (члан 231. ЗПП), у спроведеном поступку није предлагао нити један доказ на те околности. Тужилац је доказе да је евентуална штета настала извршењем кривичног дела истакао тек у жалби против другостепене пресуде, наводећи да се против окривљеног ББ водио кривични поступак који је обустављен због тога што је окривљени преминуо. Ове околности другостепени суд у смислу члана 372. став 1. ЗПП није ценио јер се на ове наводе тужилац у жалби са успехом не може позивати. Поновно позивање на исте околности истакнуте тек у жалби не могу утицати на законитост побијане пресуде, не само због правила из члана 308. ЗПП која прописује обавезу странке да најкасније на припремном рочишту, односно на првом рочишту за главну расправу ако припремно рочиште није одржано, изнесе све чињенице потребне за образложење својих предлога и да предложи доказе којима се потврђују изнете чињенице, већ и због правила из члана 407. став 2. истог закона које прописује да се ревизија не може изјавити због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Оцењујући да се ни осталим наводима ревизије не доводи у сумњу законитост побијане пресуде, Врховни касациони суд је применом члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић